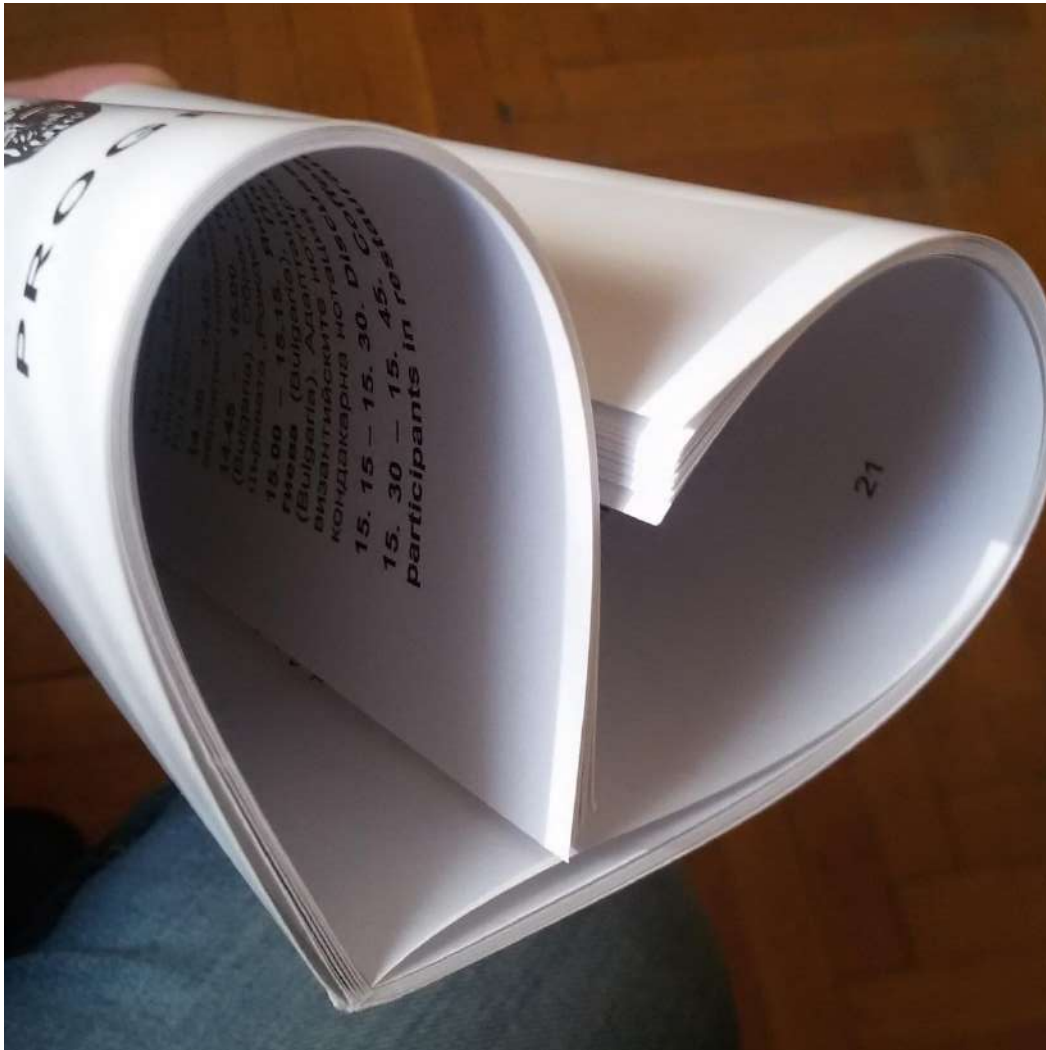

ПРОЧЕТЕНО ОТ НАС

Сн. Венета Савова

3 А ПЪТЯ НА ФИЛОЛОГИЯТА – QUO VADIS, PHILOLOGIA?

Рецензия за книгата „Quo vadis, philologia? 1” на Елена Крейчова и
Павел Крейчи¹

Борислав Борисов

Пловдивски университет „Паусий Хилендарски”

Какъв е пътят на филологията в днешния динамичен свят – „трънлив“ или лесен? Какви са проблемите и перспективите пред университетското изучаване на т.нар. „малки“ европейски езици, към които принадлежи и българският? Какво е всъщност съвременното състояние на българистиката (и на другите южнославянски филологии) в централноевропейските университети? Това са някои от въпросите, които са представени от Елена Крейчова и Павел Крейчи в тяхната най-нова публикация *Quo vadis, philologia?*, излязла тази година в Чехия.

Авторите са преподаватели в Масариковия университет в Бърно – втория по големина и значимост университет в Чехия, а също така трябва да се подчертае, че това е единственото висше учебно заведение в Чехия, където в настоящия момент се изучава българска филология. Тъй като и двамата съавтори са преподаватели в Катедрата по славистика към Философския факултет на Масариковия университет, те поднасят на читателите информация, която може да заинтригува един доста широк кръг публика, не само колегите слависти, а именно – личен опит, споделен „от кухнята“ за това какво всъщност означава да преподаваш български език в европейски университет в началото на XXI век, когато славистиката и отделните славянски филологии изгубиха своите позиции в повечето европейски университети, много от тях бяха закрити, университетската българистика преживя криза в контекста на цяла Европа, но българската филология в Бърно успя да защити правото си на съществуване и не е закрыта, въпреки липсата на официална институционална подкрепа от страна на българската държава.

---

¹ Krejčová, Elena a Pavel Krejčí. Quo vadis, philologia? 1. vyd. Brno: Tribun EU, 2017. 300 стр.

За българския читател най-интересно е да проследи развитието на българската филология в Бърно, представено от Елена Крейчова, но е необходимо да подчертаем, че по същия изчерпателен начин в монографията са представени и другите южнославянски филологии, изучавани в Бърно. Авторката представя на читателите появата на българския език на академична почва в Масариковия университет – българският език е свързан с него практически от самото му основаване – по-точно от есента на 1921 година, когато славянският семинар започва своята дейност, проследява почти столетното съществуване на българския език в университета, подчертавайки ключовия факт, че днес единственото място в Чехия, където българската филология се изучава като отделна специалност, е именно Катедрата по славистика в Масариковия университет, а също и това, че от 2003 година български език се изучава задължително и в рамките на новата специалност „Балканистика“. Освен това обучение по български език традиционно се предлага като двусеместриален курс за студенти от други специалности, най-вече от другите славянски филологии. Авторката, преподавател по старобългарски и български език, по сравнително славянско езикознание, по теория и практика на превода, представя обобщение на опита си и от педагогическата си практика и стремеж постоянно да се подобрява университетското преподаване на български език – нейно е авторството на следните глави в публикацията: „Българската филология в Масариковия университет в град Бърно“, „Традиции и съвременно състояние на обучението по български език в Масариковия университет в Бърно“, „Трансфер и интерференция при изучаването на български език като чужд от славяни“, „Защо учим български език?“, „Използването на *e-learning* и *blended learning* при обучението по т. нар. малки славянски езици“, „Преподаването на български език в чужбина – изисквания и потребности в новото хилядолетие“, „Електронното обучение по български език като чужд – настояще и перспективи“, „*Bohemistika a bulharistika mezi Českem a Bulharskem (současnost, problémy a perspektivy)*“, „*Potřebuje Evropská unie překladatele „malých“ slovanských jazyků?*“.

Павел Крейчи е ръководител на Семинара по южнославянски филологии и балканистика към Катедрата по славистика в Масариковия университет. Авторските глави в настоящата монография рефлектират неговите научни интереси в областта на българския език и на цялата пост-сърбохърватска територия (а именно сръбски, хърватски, босненски и черногорски език), най-вече от гледна точка на фразеологията, ономастиката, теорията и практиката на превода, социолингвистиката и процесите на стандартизация или историческото развитие на отделните южнославянски езици. В

своите текстове той на три езика – български, чешки и сръбски – също представя от най-различни гледни точки проблематиката на преподаването на южнославянските езици – най-вече от организационна, педагогическо-методологическа и транслатологична, като той е автор на следните глави: „Problematika výuky jihoslovanských jazyků na Filozofické fakultě MU v Brně“, „Srbská a chorvatská filologie na Masarykově univerzitě v Brně“, „Lingvisticky zaměřené bakalářské, magisterské a doktorské práce studentů jihoslovanských filologií a balkanistiky na FF MU v období let 2005 až 2016“, „Česko-jihoslovanská lexikografická produkce v letech 1900 až 2016“, „O nových slovnících česko-bulharském, česko-srbském a česko-makedonském v kontextu česko-jihoslovanské lexikografie po roce 1990“, „Choronyma „Česko“, „Čechy“ a jejich ekvivalenty ve slovanských jazycích“, „Хороними „Србија“ и „Српска“ као транслатолошки проблем (питање чешких еквивалената)“, „Tři české lingvodidaktické publikace pro výuku srbochorvatštiny z druhé poloviny 20. století ve světle sociolingvistické analýzy“, „Jihoslovanské jazykové paradoxy, univerzitní výuka a překladatelská praxe“, „Nastava istorije jezika Srba, Hrvata, Bošnjaka i Crnogoraca za studente južnoslovenskih filologija i balkanistike u Brnu – problemi i izazovi“, „Vuk Stefanović Karadžić – obdivovaný i kritizovaný“, „Съвременна езикова ситуация в Черна гора (опит за един невъзможен анализ)“, „Pozoruhodná kniha o jazyce a nacionalismu“, „Шест международни бърненски срещи на преподавателите по южнославянски езици в славянски и неславянски контекст“.

Интересен е и погледът върху проблематиката на иновацията и развоя в изучаването и преподаването на т.нар. „малки“ славянски езици с помощта на e-learning – от своя академичен опит авторите разглеждат някои от неговите предимства и недостатъци, отнасящи се именно до чуждестранната българистика – информация, до която българският читател, дори и специалистите-филолози много рядко имат достъп.

Авторите не предлагат готови формули или решения на проблемите, с които запознават читателя. Без претенции за изчерпателност по всички представени или само загатнати проблеми, книгата, освен че поднася факти, интересни за всеки филолог – българист и славист, е и дълбоко лична – със споделения опит на преподаватели, възрожденци по дух и изпълнени с трепет, сила и мотивация да продължават да работят на полето на филологията и „на ползу роду“.